

## Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 4. 12. 2024

**Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.**

**Podnet na preverenie č.:** 0220/SO/2024

**Programová služba:** Rádio Slovensko

**Vysielateľ:** Slovenská televízia a rozhlas

**Číslo autorizácie vysielania:** AR/1

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

### **Návrh uznesenia:**

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0220/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Rádio Slovensko vysielateľa Slovenská televízia a rozhlas a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 16 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

### **Úloha:**

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

**T: 16. 12. 2024**

**Z: AO**

## Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 4. 12. 2024

Podnet na preverenie č. 0220/SO/2024 zaevidovaný dňa 15. 10. 2024

Podávateľ: fyzická osoba

Predmet podnetu: *Z prvej ruky*

Deň a čas vysielania: 14. 10. 2024 12:30 hod.

Programová služba: Rádio Slovensko

Vysielateľ: Slovenská televízia a rozhlas

Číslo autorizácie: AR/1

Dátum: 27. 11. 2024

## **OBSAH PODNETU:**

*„Nevyvázena diskusia, k teme LGBT a ľudských prav. Do diskusnej relacie boli pozvani hostia, ktorí vyjadrovali rovnaky postoj k otazkam, nebol ucastny protinazor (obhajujuci sucasny stav, jeho dovody ako napríklad rozhodnutie Európskeho sudu pre ľudske prava, kde akonahle dojde k legalizácii zväzkov osob rovnakeho pohlavia znamena umoznenie adopcie deti).“*

## **PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:**

**Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):**

**§ 25 písm. b):** *„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“*

## **ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:**

Podávateľ namietal nevyváženosť diskusie, pretože obaja hostia mali vyjadrovať rovnaký postoj k téme LGBT a ľudských práv. V programe podľa podávateľa nezaznel „protinázor“ k týmto témam.

Namietaný program sme posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., teda hodnotili sme, či vysielateľ zabezpečil objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. je aktuálna publicistika program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

Program považujeme za aktuálnu publicistiku. Diskusia vychádzala z aktuálnej udalosti – 2. výročia teroristického útoku pred barom Tepláreň namierenom voči LGBTI+ komunite. Diskutovalo sa o aktuálnej situácii, postavení a problémoch LGBTI+ komunity, resp. sexuálnych menšín, k akému vývoju od atentátu v tomto smere došlo z hľadiska vnímania sexuálnych menšín majoritnou spoločnosťou a politickými predstaviteľmi. Prezentované boli opatrenia, ktoré by situáciu menšiny mohli zlepšiť. Diskutujúci boli prostredníctvom moderátora konfrontovaní aj s aktuálnymi reakciami politických predstaviteľov v súvislosti s výročím teroristického útoku.

Hostiami v programe bola sociologička Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva a verejný ochranca práv (tzv. ombudsman) Róbert Dobrovodský.

V úvode diskusie sa obaja zhodli, že po atentáte pred barom Tepláreň sa po počítačovej vlne solidarity a spoločenskej podpory voči LGBTI+ komunite situácia a postavenie komunity v zásade nezmenilo. Z inštitucionálneho hľadiska došlo k stagnácii až k zhoršeniu postavenia týchto ľudí. Podľa Porubánovej ide o dôsledok celkovej politickej situácie, resp. výmeny a príchodu novej politickej garnitúry, celkového napätia v spoločnosti a nenávisťného a nepriateľského slovníka šíriaceho sa najmä na sociálnych sieťach. Porubánová vidí riešenie v prísnejšej regulácii soc. siete a personálnom a technickom posilnení OČTK v tejto oblasti. R. Dobrovodský považuje za riešenie zlej situácie LGBTI+ ľudí inštitucionalizáciu, resp. vytvorenie právneho rámca pre uznanie spolužitia osôb rovnakého pohlavia, pričom nemusí ísť nevyhnutne o právnu úpravu so silou manželstva. Tým by došlo k riešeniu každodenných situácií týchto ľudí a zároveň aj k zmierneniu stigmatizácie týchto ľudí u majoritnej spoločnosti. Dobrovodský prezentoval potrebu právnej úpravy pre spolužitie párov rovnakého pohlavia ako záväzok Slovenskej republiky voči Rade Európy a EÚ, ktorý by v prípade svojho nenaplnenia znamenal pre krajinu reputačné riziko. S potrebou uznania párov rovnakého pohlavia na legálnej úrovni sa stotožnila aj Porubánová, ktorá to vzhľadom na atentát spred dvoch rokov označila za „prioritnú otázku“. Rovnocennosť a rovnoprávnosť podľa nej nijako nezasahuje do práv majority a môže byť k prospechu a udržateľnosti sociálneho štátu a dôstojného života všetkých ľudí na Slovensku.

V reakcii na moderátorovu citáciu vyjadrenia prezidenta Pellegriniho ohľadne výročia atentátu, v ktorom vyzval na dialóg a vzájomný rešpekt, Porubánová zdôraznila potrebu vzdelávania učiteľov a rodičov detí k tolerancii a rešpektu.

Spolu s Dobrovodským sa ďalej zhodli na potrebe ochrany menšín vo všeobecnosti (v rámci politického systému ochrany akejkoľvek menšiny). Porubánová uviedla, že každý je nejakou časťou svojej identity príslušníkom nejakej menšiny. Dobrovodský v tejto súvislosti zdôraznil význam a dôležitosť ľudských práv a ich ochrany, pretože ľudské práva zaručujú ochranu menšín aj tým, že predstavujú hrádzu proti rozpínavej moci exekutívy, ktorá si môže testovať, koľko je väčšina ochotná tolerovať, keď sa bude ukraľovať z práv menšín.

V záverečnej časti programu sa diskutovalo o problémoch transrodových ľudí, ktorým musia čeliť v súvislosti so zmenou pohlavia (tranzíciou). Obaja diskutujúci sa zhodli na potrebe zabezpečenia jasných medicínskych a právne-administratívnych pravidiel a podmienok tranzícií tak, aby ľudia pripravujúci sa alebo už prechádzajúci tranzíciou nežili v právnej a psychologickej neistote.

V úplnom závere Porubánová vyzvala, aby sme „nerezignovali na našu občiansku odvahu, uplatňovali kritické myslenie a vytvárali si čo najviac objektivizovaný názor na akúkoľvek spoločenskú realitu, vrátane situácie a postavenia LGBTI+ ľudí“. Dobrovodský uviedol, že pre zlepšenie života sexuálnych menšín je potrebné, aby si vláda naplnila svoj ľudsko-právny záväzok, teda aby došlo k úprave vzťahov osôb rovnakého pohlavia, čím by sa podľa neho znížilo aj napätie v spoločnosti.

Moderátor v úvode programu načrtnol tému diskusie: „*Krátko po atentáte síce Slovensko zaplavila vlna solidarity k sexuálnym menšinám. Podarilo sa ale zlepšiť ich postavenie v spoločnosti? Akým problémom títo ľudia dennodenne čelia a čo môžeme urobiť my, aby sa aj im žilo na Slovensku lepšie?*“ V kontexte takto zvolenej a definovanej témy programu považujeme voľbu hostí, teda ľudí profesionálne sa zaoberajúcimi stavom a dodržiavaním ľudských práv, vrátane práv sexuálnych menšín, v programe za adekvátnu.

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.

Je právom vysielateľa vybrať si hostí do diskusie a témy rozhovoru podľa vlastného slobodného uváženia. Zároveň však musí zabezpečiť, aby vysielanie bolo v súlade so zákonom č. 264/2022 Z. z., teda v tomto konkrétnom prípade zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Diskutujúci sa v programe zhodli v základných tézach – na neuspokojivom stave a postavení sexuálnych menšín, resp. LGBTI+ komunity, z hľadiska ich práv a akceptácie väčšinovou spoločnosťou, a na potrebe túto situáciu zmeniť k lepšiemu. Zhodli sa tiež na opatreniach, ktoré by k tomu mali viesť, najmä na potrebe právnej úpravy spoluzitia osôb rovnakého pohlavia, čo by viedlo k zmierňovaniu „stigmatizácie“ sexuálnych menšín a napätia v spoločnosti:

**R. Dobrovodský:** „*A tu máme dlhodobý rez, ktorý minimálne ja hodnotím za svoje skoro dvojročné obdobie, aby Slovenská republika naplnila tento záväzok z judikatúry, ktorý hovorí, že by malo dôjsť k vytvoreniu právneho konštruktu, ktorý by uznal spoluzitie osôb rovnakého pohlavia... To znamená, aj ten Európsky súd odkazuje, že možno to zlé postavenie, ten nedobrý slovník spoločnosti by práve pomohla právna úprava uznania toho spoluzitia. Európsky súd hovorí o znížení stigmatizácie. A to je to, čo už aj pani riaditeľka naznačovala, že tá stigmatizácia tu je a že by štát mal zakročiť.*“

**S. Porubánová:** „*Okrem tej, okrem bezpečnosti je prioritnou otázkou súčasnosti aj vzhľadom na druhé výročie teroristického činu práve uznanie, uznanie a legálnosť vzťahov párov rovnakého pohlavia... Aby aj široká verejnosť bola informovaná, bola vzdelaná v týchto otázkach, aby pochopili, že rovnocennosť a rovnoprávnosť vzťahov osôb rovnakého pohlavia naozaj nikomu neuberá na jeho právach. Nemôže žiadnym spôsobom intervenovať do práv majority. Naopak, rovnosť všetkých ľudí pred zákonom a rovnosť všetkých ľudí v spoločenskom živote a v realite môže byť k prospechu a udržateľnosti sociálneho štátu, dôstojného života nás všetkých na Slovensku.*“

Diskutujúci sa ďalej zhodli napr. aj na spôsobe riešenia situácie transrodových ľudí, teda že ide o otázku medicínsko-právnu a administratívnu vyžadujúcu si multi-rezortný exekutívny prístup. Zhodli sa tiež na potrebe prísnejšej regulácie a postihovania nenávistných prejavov na soc. sieťach.

Základnú tézu programu o neuspokojivom postavení sexuálnych menšín (resp. LGBTI+ ľudí) a potrebe jeho zlepšenia reflektoval aj moderátor Lukáš Dzivý vo svojich otázkach hosťom:

- „Akým problémom títo ľudia dennodenne čelia a čo môžeme urobiť my, aby sa aj im žilo na Slovensku lepšie?“;
- „Už ste to trochu aj načrtli, ale premárnili sme teda ako spoločnosť príležitosť na nejakú pozitívnu zmenu?“;
- „Číže mohlo by to zmierniť ten stav aj na tých sociálnych sieťach nejaká regulácia prísnejšia?“;
- „A ešte doplním, že podľa prieskumu agentúry Európskej únie pre základné práva z mája tohto roku až 45% ľudí zo slovenskej LGBT komunity čelilo pri hľadaní práce diskriminácii.“;
- „Ale čo sa ešte týka toho Európskeho súdu pre ľudské práva. Z jeho strany, z jej strany, z jeho strany, ak by prišla nejaká reakcia, bolo by to vo forme odporúčania, alebo mohli by nám hroziť aj nejaké sankcie z Európskej komisie, ak by sme nepristúpili k nejakej zmene, čo sa týka, presne, partnerského spoluzitia a podobne?“;
- „Pani Porubánová, nemali by aj súčasní predstavitelia sa nejakým spôsobom viac vymedziť proti podobným útokom?“;
- „Pán Dobrovodský, v rozhovore pre denník SME ste ešte spomenuli to, že, alebo riešili ste aj to, že mnohí queer ľudia majú problém pri zmene pohlavia a načrtli ste tam aj nejaké riešenie, na ktorom spolupracujete aktuálne aj s ministerstvom vnútra. Čo by sa teda malo zmeniť?“;
- „Dobre. A na záver, keď si povieme, čo vlastne vieme urobiť ako spoločnosť, aby sa aj sexuálnym menšinám žilo na Slovensku lepšie, čo by to malo byť?“

K podávateľovej námietke, že v diskusii nebol zastúpený „protinázor“ obhajujúci súčasný stav (absenciu právnej úpravy spoluzitia osôb rovnakého pohlavia) uvádzame nasledovné: program aj napriek skutočnosti, že sa vo svojej časti venoval problematike zlepšovania ľudských práv a v rámci toho zlepšovania postavenia ľudí hlásiacich sa k LGBTI+ komunite, súčasne reflektoval aj opozitný názor keď hostia programu opisovali aktuálny stav postavenia sexuálnych menšín, ich práv a vnímanie zo strany majoritnej spoločnosti na Slovensku, čoho dôkazom bol aj teroristický útok spred dvoch rokov na Zámockej ulici. Cieľom diskusie bolo tento stav pomenovať a nájsť východiská pre jeho zlepšenie. Ako uviedol moderátor v úvode programu: „*Krátko po atentáte síce Slovensko zaplavila vlna solidarity k sexuálnym menšinám. Podarilo sa ale zlepšiť ich postavenie v spoločnosti? Akým problémom títo ľudia dennodenne čelia a čo môžeme urobiť my, aby sa aj im žilo na Slovensku lepšie?*“

Je potrebné zdôrazniť, že diskusia mala odborný a apolitický charakter, niesla sa vo vecnej rovine, nebola v nej artikulovaná kritika alebo pomenovaný konkrétny vinník konštatovaného nepriaznivého stavu. Hostiami v programe boli odborníci venujúci sa ľudským právam a ich dodržiavaniu (verejný ochranca práv a sociologička – riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva). Nešlo o rozhovor moderátorky s aktívnymi politikmi, ktorí by svojimi vyjadreniami ašpirovali o sympatie divákov a prenesene o politickú moc, čo by podľa nás vyžadovalo vyššiu mieru vyvažovania zo strany moderátora a kládlo na neho v tomto zmysle prísnejšie požiadavky pri vedení diskusie. Prezentované argumenty mali odborný, nie politický alebo ideologický charakter, a vychádzali z odbornej praxe (príp. výskumu) diskutujúcich hostí. Z hľadiska témy a spôsobu jej spracovania považujeme výber hostí za legitímny a logický, taký, ktorý reflektuje odborný - ľudskoprávnu povahu diskutovanej témy.

V súvislosti s namietanou tézou (na ktorej sa zhodli obaja diskutujúci), že stav v oblasti práv sexuálnych menšín je nedostačujúci a je potrebné ho zlepšiť, chceme tiež pripomenúť, že Slovenská republika ako členský štát Rady Európy a Európskej únie svojim členstvom v týchto organizáciách na seba prevzala aj určité záväzky v oblasti dodržiavania ľudských práv, vrátane práv sexuálnych menšín (zákaz diskriminácie na základe sexuálnej orientácie, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Túto skutočnosť napokon v programe tlmočil ombudsman R. Dobrovodský, ktorý uviedol: „*Ak to môžem zhrnúť z toho ľudsko-právneho hľadiska jednoznačne si myslím, že tu by pomohlo, ak by Slovenská republika naplnila svoj ľudskoprávny záväzok, ktorý nám vyplýva z členstva v Rade Európy, kde bol vytvorený Európsky súd pre ľudské práva a kde sa všetky krajiny Rady Európy dohodli, že judikatúra ESĽP bude aj vplývať na národné právo. A tu máme dlhodobý rez, ktorý minimálne ja hodnotím za svoje skoro dvojročné obdobie, aby Slovenská republika naplnila tento záväzok z judikatúry, ktorý hovorí, že by malo dôjsť k vytvoreniu právneho konštruktú, ktorý by uznal spoluzitie osôb rovnakého pohlavia. Európsky súd pre ľudské práva nezachádza na úroveň, že hovorí, že Slovensko by malo prijať právnu úpravu so silou manželstva, ale malo by dôjsť k riešeniu tých každodenných*

životných situácií.“ Na základe uvedeného možno konštatovať že výber a spracovanie témy diskusie, zameranej na zlepšenie postavenia a práv sexuálnych menšín reflektuje záväzky, ktoré Slovenská republika prijala v rámci svojho členstva v medzinárodných organizáciách.

Zároveň si myslíme, že pri takto koncipovanej diskusii (zlepšenie postavenia sexuálnych menšín) by zastúpenie názorov smerujúcich proti sexuálnym menšinám a ich právam mohlo byť vnímané ako tzv. mechanické vyvažovanie. Odborná literatúra v tejto súvislosti uvádza: „...*bezduché prednesenie argumentov oboch strán je pri snahe o maximalizovanie objektivity nielen neúčinné, ale je aj jej prekážkou. ...je absurdné navrhovať, ako to urobil jeden program BBC, že „by mohol existovať neutrálny postoj k vykorisťovaniu a rasizmu“.*“<sup>1</sup>

Domnievame sa tiež, že diskusia dostatočne reflektovala aj skutočnosť, že verejná mienka týkajúca sa priznania väčších práv sexuálnym menšinám na Slovensku nie je jednotná, resp. je rôznorodá a zahŕňa širšie spektrum názorov naprieč spoločnosťou.

Podávateľ v rámci svojej námietky v prospech zachovania súčasného stavu, čo sa týka práv a postavenia sexuálnych menšín, tiež argumentoval, že zavedenie právnej úpravy spolužitia osôb rovnakého pohlavia je cestou, ktorá vedie až k právnomu umožneniu adopcií detí takýmito pári. Podávateľ sa odvoláva na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, bližšie však toto rozhodnutie nekonkretizuje.

Ako už je vyššie uvedené, zavedenie zákonnej úpravy bolo v programe prezentované ako náš ľudsko-právny záväzok, ktorý vyplýva z nášho členstva v Rade Európy, avšak Európsky súd pre ľudské práva nezachádza na úroveň, kde by určoval o úpravu akej právnej sily má ísť, resp. že má ísť o úpravu so silou manželstva (R. Dobrovodský).

Podľa nám dostupných informácií Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP) doteraz nevydal rozhodnutie, ktoré by priamo spájalo legalizáciu zväzkov osôb rovnakého pohlavia s povinnosťou umožniť im adopciu detí. Práva na uznanie zväzkov a práva na adopciu rieši súd v samostatných rozhodnutiach, pričom jednotlivé práva posudzuje osobitne. ESĽP sa pri adopciách zameriava na práva detí a ich najlepšie záujmy, ako aj na právo párov na nediskrimináciu v prístupe k rodičovstvu. V tejto súvislosti je známych niekoľko dôležitých rozhodnutí súdu:

**E.B. v. Francúzsko** (2008) - ESĽP rozhodol, že Francúzsko porušilo práva ženy žijúcej v lesbickom vzťahu, keď jej zabránilo adoptovať dieťa na základe jej sexuálnej orientácie. Tento prípad sa však týkal jednotlivca a nie páru rovnakého pohlavia. Rozhodnutie stanovuje, že pri adopcii nesmie dochádzať k diskriminácii na základe sexuálnej orientácie, ale nevyžaduje, aby páry rovnakého pohlavia mali automaticky právo na spoločnú adopciu.<sup>2</sup>

**X a iní v. Rakúsko** (2013) - V tomto prípade ESĽP rozhodol, že Rakúsko porušilo práva páru rovnakého pohlavia tým, že im neumožnilo adopciu dieťaťa jedného z partnerov (tzv. „adopciu dieťaťa biologického partnera“), pričom heterosexuálnym párom v rovnakom postavení to umožňovalo. Tento rozsudok sa zameriava na zákaz diskriminácie, ale neznamená povinnosť zaviesť spoločnú adopciu pre páry rovnakého pohlavia.<sup>3</sup>

**Gas a Dubois v. Francúzsko** (2012) - V tomto prípade ESĽP rozhodol, že Francúzsko neporušilo práva lesbického páru tým, že im neumožnilo spoločnú adopciu. Súd konštatoval, že Francúzsko má v tejto oblasti širokú mieru uváženia, čo znamená, že členské štáty nemajú povinnosť povoliť spoločnú adopciu pre páry rovnakého pohlavia.<sup>4</sup>

Tieto rozhodnutia ESĽP podľa nás ukazujú, že štáty nemajú povinnosť povoliť adopcie pre páry rovnakého pohlavia len na základe legalizácie ich vzťahov. Súd sa sústreďí skôr na zákaz diskriminácie a na to, aby boli práva posudzované rovnako bez ohľadu na sexuálnu orientáciu. Pokiaľ štát umožňuje adopciu jednotlivcom alebo párom, nesmie diskriminovať na základe sexuálnej orientácie, ale nemusí automaticky rozšíriť adopčné práva na všetky páry rovnakého pohlavia.

<sup>1</sup> Boudana, S.: A definition of journalistic objectivity as a performance. *Media, Culture & Society* 33(3), 2011, s. 394.

<sup>2</sup> <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-84571>

<sup>3</sup> <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-116735>

<sup>4</sup> <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109572>

Domnievame sa, že prezentovaná téma o situácií a postavení sexuálnych menších na Slovensku bola spracovaná korektne. Išlo o diskusiu odborného (nie politického alebo ideologického) charakteru, za účasti osôb kompetentných vyjadrovať sa k téme sexuálnych menších, ich postavení a potrieb.

**Domnievame sa, že odvysielanie namietaného programu nepredstavuje rozpor s povinnosťou vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.**

\* \* \*

#### **ZÁVER:**

Na základe uvedených skutočností sa domnievame, že vysielateľ Slovenská televízia a rozhlas odvysielaním programu *Z prvej ruky* dňa 14. 10. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

**Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0220/SO/2024)**

**Monitorované vysielanie:** *Z prvej ruky*

**Deň vysielania:** 14. 10. 2024

**Čas vysielania:** 12:30 hod.

**Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.**

**časový kód záznamu o cca:**

- 12:30 hod. – začiatok programu *Z prvej ruky*

- 12:55 hod. – koniec programu *Z prvej ruky*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Slovensko si cez víkend pripomenulo druhé výročie atentátu v bratislavskom bare Tepláreň, pri ktorom prišli o život Juraj Vankulič a Matúš Horváth. Vrah zaútočil z nenávisti. Napriek tomu sa slovník spoločnosti dodnes nezjemnil. Naopak, v mnohom sa pritvrdzuje. Krátko po atentáte síce Slovensko zaplavila vlna solidarity k sexuálnym menšinám. Podarilo sa ale zlepšiť ich postavenie v spoločnosti? Akým problémom títo ľudia dennodenne čelia a čo môžeme urobiť my, aby sa aj im žilo na Slovensku lepšie? Aj o tom budeme diskutovať v relácii *Z prvej ruky*. Pozvanie prijal verejný ochranca práv, Róbert Dobrovodský. Dobrý deň.“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Dobrý deň prajem. Ďakujem.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „A riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Silvia Porubánová. Rovnako, dobrý deň.“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Dobrý deň, ďakujem za pozvanie.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Od mikrofónu pozdravuje Lukáš Dzivý. Pani Porubánová, začneme rovno pri vás. Kam sa podľa vás po dvoch rokoch od činu, ktorý polícia vyšetroje ako terorizmus, posunula spoločnosť?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Áno. Tak ako ste zmienili, tá bezprostredná reakcia po tomto barbarskom teroristickom útoku bola veľmi solidárna. Zdvihla sa vlna spoločenskej podpory. Dovolím si tvrdiť, že aj istej občianskej odvahy. Nenasledovalo však, nenasledovali však opatrenia a systémové zmeny, ktoré boli napríklad vytýčené v iniciatíve *Ide nám o život*. Týkali sa predovšetkým bezpečnosti LGBTI+ ľudí, ale aj samozrejme niektorých opatrení, ktoré smerujú k trestnému zákonu, k školskému systému a podobne. Ak to teda veľmi zjednoduším, môžem povedať, že rozšírenie povedomia, prehĺbenie povedomia o situácii a právach LGBTI osôb doznalo istého pokroku, ale zo strany orgánov štátnej moci, zo strany politických aktérov a aktériek došlo k istej stagnácii a naopak v niektorých momentoch aj k zhoršeniu postavenia LGBTI ľudí.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Roman Samotný, majiteľ baru Tepláreň, vo viacerých rozhovoroch v posledných dňoch povedal, že cíti, ako by veľká časť spoločnosti prešla reflexiou, no na druhej strane slovník tej druhej časti ešte viac zhrubol. Už ste to trochu aj načrtli, ale premárnili sme teda ako spoločnosť príležitosť na nejakú pozitívnu zmenu?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Myslím si, že áno, hoci nikdy nie je samozrejme neskoro. Súvisí to aj so situáciou po prezidentských voľbách, po parlamentných voľbách na Slovensku, teda aj s výmenou a s novou garnitúrou politickou, ako keby



*sme vždy začínali odznova nielen v tej sebareflexii, ale práve v tom scitlivovaní verejnosti. Treba však povedať aj to, že ten slovník a napokon celý ten naratív politickej reprezentácie odráža samozrejme dianie na každodennej úrovni, ale na druhej strane práve tento nenávisný, podnecujúci, nepriateľský slovník a nielen slovník, teda aj priame výzvy ku konkrétnym činom a podobne, nachádzajú svoju odozvu najmä teda na sociálnych sieťach, na online portáloch a podobne. Čiže otázkou dňa je nielen v slovenskom priestore to, aby sa naozaj na európskej úrovni prijímali efektívne opatrenia, ktoré by umožňovali monitorovať a odstraňovať ten nenávisný a k nenávisti podnecujúci obsah na spomínaných sociálnych sieťach a online portáloch.“*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Čiže mohlo by to zmierniť ten stav aj na tých sociálnych sieťach nejaká regulácia prísnejšia?“

**Sylvia Porubänová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Určite prísnejšia regulácia. A samozrejme, keď zase hovoríme o slovenskom vnútroštátnom prostredí, ide o to, aby aj orgány činné v trestnom konaní mali, boli posilnené personálne, ale aj technicky, aby monitorovanie sociálnych sietí a spomínané odstraňovanie toho obsahu, predchádzanie takýmto možným výzvam a regrutácii a radikalizácii predovšetkým mladých ľudí smerom k aktívnej nenávisti voči nielen LGBTI ľuďom, ale voči akýmkoľvek menšinám, si naozaj žiada a žiada politické rozhodnutie.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Pán Dobrovodský, môžete samozrejme reagovať. A ešte doplním, že podľa prieskumu agentúry Európskej únie pre základné práva z mája tohto roku až 45% ľudí zo slovenskej LGBT komunity čelilo pri hľadaní práce diskriminácii. Celkovo v Európskej únii pritom ten priemer klesá. Čím to podľa vás je? A aké máte vy zo svojej pozície skúsenosti ako ombudsman? Obracajú sa aj na vás čoraz viac ľudia z LGBTI komunity?“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Ak to môžem zhrnúť z toho ľudsko-právneho hľadiska jednoznačne si myslím, že tu by pomohlo, ak by Slovenská republika naplnila svoj ľudskoprávny záväzok, ktorý nám vyplýva z členstva v Rade Európy, kde bol vytvorený Európsky súd pre ľudské práva a kde sa všetky krajiny Rady Európy dohodli, že judikatúra EŠLP bude aj vplývať na národné právo. A tu máme dlhodobý rez, ktorý minimálne ja hodnotím za svoje skoro dvojročné obdobie, aby Slovenská republika naplnila tento záväzok z judikatúry, ktorý hovorí, že by malo dôjsť k vytvoreniu právneho konštruktú, ktorý by uznal spolužitie osôb rovnakého pohlavia. Európsky súd pre ľudské práva nezachádza na úroveň, že hovorí, že Slovensko by malo prijať právnu úpravu so silou manželstva, ale malo by dôjsť k riešeniu tých každodenných životných situácií. Európsky súd hovorí v oblasti sociálnych vzťahov, a to je to, čo napríklad v oblasti sociálneho zabezpečenia ľudia, ktorí žijú v jednej domácnosti, majú medzi sebou romantickú lásku tak, ako väčšina majoritná, že by napríklad človek, ktorý ochorie, mal dostať opatrovanie chorého člena rodiny a že tá Sociálna poisťovňa mu zaplatí za tú neprítomnosť, lebo to je aj taká trošku právno-filozofická otázka. O čo je menej cenná tá láska, ten romantický vzťah medzi osobami rovnakého pohlavia a osobami, osobami odlišného pohlavia. To znamená, Európsky súd nás nabáda, aby sa zmierňovali tieto znevýhodnenia, či už v oblasti daňovej, sociálnej, zastupovania sa vo vzťahu k informáciám voči poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. To znamená, aj ten Európsky súd odkazuje, že možno to zlé postavenie, ten nedobrá slovník spoločnosti by práve pomohla právna úprava uznania toho spolužitia. Európsky súd hovorí o znížení stigmatizácie. A to je to, čo už aj pani riaditeľka naznačovala, že tá stigmatizácia tu je a že by štát mal zakročiť. A ešte keď odpoviem na vašu otázku, či sa na mňa obracajú priamo osoby. Práveže ja tam vidím tú tendenciu, že sa obracajú prostredníctvom poradní organizácií, ktoré poskytujú právnu pomoc. Tam mám najviac podnetov napríklad od ľudí, ktorí prechádzajú tranzíciou a majú problémy na matrikách. Máme aj podnet od osoby, ktorá uzatvorila manželstvo podľa britského práva, ale paradoxne stráca štátnu príslušnosť slovenskú, lebo naša republika neuznáva manželstvá osôb rovnakého pohlavia. Alebo aj opačný problém, že je tu Slovák, ktorý by si chcel svojho partnera doviesť na územie Slovenskej republiky, lebo je cudzozemec mimo únijný, Američan, no a má problém získať trvalý pobyt a nechce nič iné, len aby s ním mohol prežiť svoj život, aby tá cudzinecká polícia pre účely zlúčenia rodiny uznala ten zväzok uzatvorený podľa amerického práva. Ja som aj na parlament apeloval, na Ministerstvo vnútra, ved' tou úpravou malinko

v zmene v zákone o pobyte cudzincov neprepíšeme definíciu manželstva, ako ho máme upravenú v zákone o rodine alebo v ústave, že sú to niekedy len malé čiastočné riešenia, legislatívne, pomôžu naplniť to právo na prežitie šťastia. Obyčajné šťastie na tejto zemi v tomto živote, ktorý je relatívne krátky.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „K nejakým tým konkrétnym bodom sa ešte dostaneme. Ale čo sa ešte týka toho Európskeho súdu pre ľudské práva. Z jeho strany, z jej strany, z jeho strany, ak by prišla nejaká reakcia, bolo by to vo forme odporúčania, alebo mohli by nám hroziť aj nejaké sankcie z Európskej komisie, ak by sme nepristúpili k nejakej zmene, čo sa týka, presne, partnerského spoluzitia a podobne?“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Ak hovoríme o Rade Európy, Rada Európy nesankcionuje. Rada Európy, potom v prípade, že voči Slovenskej republike bude rozsudok, ktorým sa skonštatuje porušenie, v tomto prípade práva na súkromný život, tak by vlastne vznikol ako keby politický nátlak, že Rada ministrov nám dáva odporúčenie, to znamená nijaká sankcia, nie. Ale keďže Slovenská republika v 89-tom sa rozhodla, že chce byť ľudsko-právny štát a že bude plniť ten európsky konsenzus ľudsko-právny a okrem toho je to aj zodpovednosť za členstvo v EÚ. To znamená, tam sú dve roviny. Rada Európy a EÚ. Tak by to pre Slovenskú republiku znamenalo reputačné riziko, že nevieme naplniť ľudské práva. A to nie je len súkromný život osôb rovnakého pohlavia. To sú aj napríklad garancie férového procesu, lebo viackrát z úst politikov zaznieva, že dobre ten Európsky súd pre ľudské práva rozhodol v trestných konaniach. Len ja hovorím, že nemôžeme si vyberať len hrozienka. My musíme tú judikatúru rešpektovať komplexne. Nie že dnes mi vyhovuje do môjho právno-politického nasvedčenia, presvedčenia, ale zajtra ju už nebudem rešpektovať. Takto to nefunguje.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Čo sa týka priamo atentátu a tej spomienky, tak politickí predstavitelia si to cez tento víkend pripomenuli rôzne. Niektorí sa boli pozrieť priamo na Zámockej ulici, kde k teroristickému činu prišlo. Bývalá prezidentka Zuzana Čaputová poslala cez sociálnu sieť objatie každému, kto čelí násiliu. Priamo spomenula Matúša, Juraja, aj Radku, ktorá nešťastie prežila. Naopak, aktuálna hlava štátu Peter Pellegrini či minister školstva Tomáš Drucker vo svojich vyjadreniach hovorili skôr všeobecne o násilí v rámci spoločnosti. Pani Porubánová, nemali by aj súčasní predstavitelia sa nejakým spôsobom viac vymedziť proti podobným útokom?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Áno, tak samozrejme, môj osobný názor a snád' aj inštitucionálny názor je, že áno, ale je to otázka voľby každého z ústavných činiteľov a z politických predstaviteľov. Možno by som ešte rada akcentovala to, čo povedal pán ombudsman. Okrem tej, okrem bezpečnosti je prioritnou otázkou súčasnosti aj vzhľadom na druhé výročie teroristického činu práve uznanie, uznanie a legálnosť zväzkov párov rovnakého pohlavia. Ono to totižto nie je len otázka vyslovene právna, ktorá sa týka tých hraničných životných situácií, ako je úmrtie a choroba a podobne. Ale nie často si uvedomujeme, že približne 15 tisíc detí žije na Slovensku v rodinách, ktoré tvoria páry rovnakého pohlavia. Takže ide aj o každodenný život a rovnocennosť týchto foriem rodín. Pretože my môžeme hovoriť o tom, že ústava nám garantuje rovnosť, alebo ústava garantuje rovnosť všetkých foriem rodín, ale reálne tie rodiny nemôžu byť rovnocenné, pokiaľ sa im nedostáva takých benefitov a takých dôsledkov, ktoré zažívajú, zažívajú manželské rodiny. Pritom vieme, že veľká časť rodín na Slovensku, alebo až veľká parita rodín sú jednorodičovské domácnosti. To znamená, že deti, ktoré žijú väčšinou s matkou alebo s otcom v dôsledku častokrát nie vlastnej individuálnej voľby, ale istej súhry objektívnych okolností, že tento život, že ich život takýmto spôsobom vypálil, v úvodzovkách. Takže tieto veci nie sú len manifestatívne, deklaratórne a odčlenené od života rodín hlavného prúdu, ako by sa niekomu mohlo zdať. A preto je z môjho pohľadu veľmi dôležité to, čo sa takými nesmelymi krôčikmi už začalo práve po teroristickom čine. Aby aj široká verejnosť bola informovaná, bola vzdelaná v týchto otázkach, aby pochopili, že rovnocennosť a rovnoprávnosť zväzkov osôb rovnakého pohlavia naozaj nikomu neuberá na jeho právach. Nemôže žiadnym spôsobom intervenovať do práv majority. Naopak, rovnosť všetkých ľudí pred zákonom a rovnosť všetkých ľudí

v spoločenskom živote a v realite môže byť k prospechu a udržateľnosti sociálneho štátu, dôstojného žitia nás všetkých na Slovensku.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Tu si pomôžem, hneď dám slovo aj vám, pán Dobrovodský, ale pomôžem si citátom prezidenta Petra Pellegriniho, ktorý teraz práve k tejto spomienkovej, tejto spomienke napísal. Teraz citujem. Vráťme sa k dialógu a vzájomnému rešpektu. To je jediná cesta, po ktorej môžeme ako moderná spoločnosť spoločne kráčať. Koniec citácie. Ako a kde ale by sa mal ten dialóg začať? V rodinách, v školách alebo vo verejnom priestore, ktorého súčasťou sú samozrejme aj práve politici?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Je to samozrejme synergický prístup, pretože ak vzdelávame deti na základných školách alebo mladých ľudí na stredných školách, vidíme, že častokrát ich názory zrkadlia opäť väčšinou nielen názory rodičov, homofóbne, xenofóbne, radikálne častokrát, pravicovo extrémistické, ale samozrejme, veľa týchto obsahov dneska už deti čerpajú práve zo spomínaných sociálnych sietí z online portálov. Čiže je absolútne nevyhnutná súčinnosť všetkých aktérov spoločenského života. Samozrejme to pôsobenie na rodičov, aj vzdelávanie rodičov je nesmierne dôležité. Je nesmierne dôležité, aby učitelia, učiteľky boli hodnotovo vzdelávaní k spomínanému rešpektu. Lebo častokrát sa hovorí v súvislosti práva aj s LGBT ľuďmi o tolerancii. Vždy zvyknem hovoriť tolerancia je jednosmerný proces. Je to taká akceptácia, akceptácia, v úvodzovkách, nutného zla. Ale rešpekt je práve tým obojstranným prúdením. Rešpekt sa musí zakladať na vzájomnom poznaní a na zvnútornení toho, že som presvedčený, presvedčená o tom, že viem, čo teda naozaj, akým spôsobom podporujem a mám vnútorne, vnútorné presvedčenie o tom, že konám na základe vlastných hodnôt a nie v rozpore s vlastnými hodnotami.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Pán Dobrovodský, ako to vidíte vy? A chceli ste aj niečo ešte doplniť?“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Áno, ja som chcel možno z toho ľudsko-právneho hľadiska to doplniť. Ochrana ľudských práv je spravidla, a to ukazuje aj moja činnosť, vždy ochrana tej menšiny. Nehovorím, že voči väčšine. Oni by práveže nemali byť v spore. Ale aj história ukazuje, že ľudské práva sú takou dobrou hrádzou proti rozpínavej moci, exekutive, ktorá si môže testovať, koľko je väčšina ochotná tolerovať, keď bude ukrajovať práva menšín. História nás poučila, aj tridsiate roky v Nemecku nám ukázali, že si to tá exekutíva, tá tyrania neskôr, vyskúšala na menšine. Vybrala si ako menšinu Židov. Začali sa prijímať dehumanizujúce zákony. Potom to boli, aj o tom treba tiež hovoriť, holokaust osôb rovnakého pohlavia, holokaust Sintov. Tie si zobrala za terč tá moc. No a potom sa ráno zobudili do režimu, aj väčšina, ktorá si ani len nestihla všímať, všimnúť, že na úkor menšiny sa tu otvorila vlastne manifestácia sily aj na úkory vlastne tej väčšiny, že aj tá väčšina už bola podriadená tyranskému režimu. A ja preto hovorím, že musíme strážiť tých strážcov. Lebo keď si tá exekutíva preberie slovník politikov alebo tej väčšiny, tak tá exekutíva, výkonná, ktorá má vlastne v rukách zbrane, začne nekontrolovateľne zasahovať nielen tú menšinu, ale aj tá väčšina sa stane obeť. Preto trochu taký apel tej väčšiny, netreba to brať na ľahkú váhu, že a to sa týka len Rómov. Pred desiatimi rokmi to bol necitlivý zásah polície voči Rómom. Dneska to môže byť necitlivý zásah polície pri raziách voči väčšine. To znamená, to je to, čo ja hovorím. Nenechajme si tú exekutívu privyknuť na rozpínanie sa.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Krátko, chcete niečo doplniť?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Áno, určite súhlas. A samozrejme nesmieme zabúdať ani na zákonodarnú moc. Rovnako nemôže byť výroková imunita napríklad poslancov, poslankyň Národnej rady dôvodom na to, aby boli rešpektované, v úvodzovkách, ich nenávistné a podnecujúce výroky. Takže je to veľmi jednoduché vysvetlenie, ktoré platí. Ide o to, že vždy sa treba postaviť na stranu dobra, pravdy, pretože môže prísť situácia a dnešný rozbúrený, vychýlený svet k tomu bohužiaľ, bohužiaľ nabáda. Vždy môže prísť k situácii spoločenskej, kedy jednoducho nebude toho človeka, ktorý sa zastane aj v súčasnosti dajme tomu relatívnej alebo pomernej väčšiny. Pretože každý z nás je dákou časťou svojej identity aj súčasťou dákej menšiny. Napríklad už len príslušnosťou k... alebo vekom, ak patríte k starším ľuďom ako ja, tak ste príslušník,

*tak ste príslušníkom istej menšiny, z hľadiska vašej etnicity, národnosti na Slovensku. Slovensko je etnicky rozmanité. Nežijú tu iba Slováci a Slovenky. Takže treba mať na zreteli to, že ktokoľvek z väčšiny, pomyslenej väčšiny, sa môže stať subjektom menšiny za účelom dákej represie. Je to veľmi dobré mať na pamäti a je to aj možno dôvod na to, aby sme sa vždy postavili na niekoho stranu, ako som už spomínala, a uvedomili si, že byť takzvane neutrálni znamená zatvárať oči pred potenciálnym tyranstvom, zatvárať oči pred násilím.“*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** *„Čo sa týka tej exekutívy, tak krátko po atentáte tu bol veľký dopyt po zmene, čo sa týka práv sexuálnych menšín. Navrhované bolo fiduciárne vyhlásenie. Ak to nejak zhrniem, inštitút dôverníka, kedy by jedna osoba zverila majetok a práva inej osobe na základe dôvery niekomu inému. To sa ale presadiť nepodarilo. S návrhom ste neboli veľmi spokojní ani vy, pán Dobrovodský. A ak to môžem zhrnúť, tak ani konzervatívna, ani liberálna časť spoločnosti. Súčasná vláda zatiaľ s ničím neprišla. Možno krátko, pán Dobrovodský, ak by ste mohli povedať, kde naráža LGBTI komunita na najväčšie problémy zo strany štátu?“*

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** *„Tak ja mám nádej, ja by som ešte nehádzal flintu do žita, lebo aj v programovom vyhlásení vlády je síce len jedna veta, ale je tam, že vláda sa bude seriózne zaoberať praktickými potrebami, citujem z vládneho dokumentu, praktickými otázkami osôb, ktoré žijú v jednej domácnosti. A keď som mal aj stretnutie s ministrom spravodlivosti, tam sme rozoberali nejakých 13 otázok, ktoré sme mali, pán minister prisľúbil, že sa začínajú práce na rekonštrukcii Občianskeho zákonníka, kde teda hovoril, že by sa pretavilo toto, toto politické, politická deklarácia. Ja ale mu hovorím, pán minister, to je dobré, ale prosím vás, my tu máme medzinárodný ľudsko-právny záväzok v správe z rozhodnutia Fedotova proti Ruskej federácii, takže ja počkám na prípravu paragrafového znenia a otestujem to tými očami, ako som sa pozeral aj na zákon o fidúciach.“*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** *„Pán Dobrovodský, v rozhovore pre denník SME ste ešte spomenuli to, že, alebo riešili ste aj to, že mnohí queer ľudia majú problém pri zmene pohlavia a načrtli ste tam aj nejaké riešenie, na ktorom spolupracujete aktuálne aj s ministerstvom vnútra. Čo by sa teda malo zmeniť?“*

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** *„Tam mám nádej, že dôjde k završeniu dohody medzi rezortom zdravotníctva a vnútra, lebo tieto dva rezorty riešia dve, dva svety ľudí, ktorí sú v tranzícií. Jeden svet je prejsť si zdravotnou, medicínskou tranzíciou. Ale to nestačí, lebo aby sa završilo to právo na súkromný život a judikát, to je (nezrozumiteľné) hovorí, tá sa musí pretaviť do právnej transpozície a medzi týmito dvomi systémami nastal ako keby nepochopenie, nekomunikácia, že nebolo zjavné, v ktorom momente tie matrikárky, matrikári môžu prepísať meno, priezvisko a dôjde k zmene pohlavia aj rodného čísla. Tu už je dohoda na náležitostiach posudku, ktorý budú matrikári, matrikárky už spôsobilí zapísať do príslušných registrov. To znamená, to máme teraz ako otázku, ale zároveň tam robíme aj prieskum, lebo in-poradňa, ktorá nám dodáva príbehy konkrétnych ľudí, ktorí sú v tranzícií ukazuje, že Ministerstvo vnútra nejednotne usmerňuje matriky, usmerňuje matriky, že tých 960 matrik, ktoré máme, majú nejednotnú prax.“*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** *„Pani Porubánová?“*

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** *„Áno, ešte ak dovolíte, nadviažem. Je to nesmierne dôležitá otázka a vonkoncom nie opäť marginálna. Týka sa väčšieho počtu ľudí, ako si ktokoľvek myslí a v zásade ak to, ak sa to dá tak zjednodušene povedať, ide o to, aby sa zosúlادili podmienky a výsledky právnej, medicínskej aj spoločenskej tranzície pre týchto ľudí. Pretože zrušením štandardov a opatrení sa došlo k takému právnemu vákuu, ktoré ale bohužiaľ veľmi bytostne zasiahlo každodenný život ľudí, ktorí sa na tranzíciu pripravujú, ktorí ňou prechádzajú a žijú nielen teda v právnej, ale aj naozaj psychologickej a individuálnej neistote. A to je aj dôvod, prečo hovoríme často krát nielen, alebo malo by sa hovoriť nielen o sexuálnej orientácii, ja tiež zvyknem tvrdiť, že ten prívlastok sexuálna je veľmi nešťastný, pretože odkazuje ako keby iba na istý teda výsek*

*individuálneho ľudského života. Ale hovoríme aj o vzťahovej orientácii a o rodovej identite práve preto, že ľudia, ktorí... tranz ľudia alebo ľudia, ktorí sa pripravujú na tranzíciu, sú najčastejšie objektom nenávisti. Najčastejšie sú objektmi nenávistných atakov a zároveň žijú aj v najväčšej právnej neistote v súčasnosti.“*

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Dobre. A na záver, keď si povieme, čo vlastne vieme urobiť ako spoločnosť, aby sa aj sexuálnym menšinám žilo na Slovensku lepšie, čo by to malo byť?“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Aby sme nie... aby sme nejakým spôsobom nerezignovali na našu občiansku odvahu, aby sme získavali čo najširšie spektrum informácií, aby sme uplatňovali vlastné kritické myslenie, aby sme nepodliehali naozaj zvodom sociálnych sietí a rozličných formátov na online portáloch, aby sme si vytvárali vlastný, čo najviac objektívizovaný názor na akúkoľvek časť spoločenskej reality, vrátane situácie a postavenia LGBTI ľudí.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Pán Dobrovodský, máme ešte pár viet. Ako to vidíte vy?“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Lepšie ako pani riaditeľka, ktorá to z toho sociologického pekne to zhodnotila. Ja by som len povedal, že aby orgány verejnej moci, teda vláda, naplnila tento ľudsko-právny záväzok, lebo jeden múdry človek povedal, že ľudské práva sú garanciou mieru navonok v medzinárodnom spoločenstve, ale aj vnútorného spoločenského zmieru. To znamená, ak by došlo k úprave osôb rovnakého pohlavia a ich života, tak aj tá spoločnosť nebude podľa mňa taká tenzná, že uvidí, že a keď sme si všetci buď rovní pred zákonom, lebo určitú mieru práv majú. No a čestne žiť, druhému neublížovať a každému čo jeho je, to hovorili Rimania dávno.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Ďakujem veľmi pekne. Relácia Z prvej ruky je na konci. Rozprávali sme sa o druhom výročí atentátu z nenávisti na Zámočkej ulici. V štúdiu bol verejný ochranca práv, Róbert Dobrovodský, ďakujem pekne, že ste prišli.“

**Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv:** „Ďakujem aj ja.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „A riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Silvia Porubánová. Rovnako ďakujem.“

**Sylvia Porubánová, riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva:** „Pekne ďakujem. Dovidenia.“

**Lukáš Dzivý, moderátor:** „Ešte pozvánka. Anna Vargová dnes po sedemnástej hodine bude diskutovať s predsedníčkou Úradu na ochranu oznamovateľov, Zuzanou Dlugošovou o fungovaní úradu a možných zmenách v zákonoch. Reláciu Z prvej ruky pripravili od techniky Štefan Bihúň, dramaturg Vladimír Maťo a moderátor Lukáš Dzivý.“